

Oponentský posudek na bakalářskou práci **Petry Hruškové** s názvem **Šikana jako sociálně patologický jev na prvním stupni základní školy**

Hodnocená práce po formální stránce splňuje požadavky na práci tohoto druhu kladenou, svým rozsahem 50 normostran (bez příloh) stanovený rozsah (30-40 normostran) značně převyšuje.

Stanovený a v úvodu deklarovaný cíl práce není zcela v souladu s jejím obsahem. Je-li cílem „zmapovat, jaké zkušenosti mají se šikanou žáci druhých a čtvrtých tříd na dvou základních školách“, pak je otázkou, jaký je vztah tzv. „teoretické“ části práce (kap. 1-5) k tomuto cíli, kterému je věnována až kapitola 6. Prvních pět kapitol pojednává spíše obecně o šikaně; otázkou je vztah jednotlivých kapitol k sobě navzájem a zvláště přítomnost kapitoly 2., která je věnována sociální patologii a vztah ke zbytku práce není jasně vysvětlen. Podobně se lze ptát např. i u podkapitoly 1.7, u níž je návaznost na šikanu na prvním stupni základních škol nejasná. Zdá se, že autorka psala obecně na téma „šikana“ bez ohledu na své deklarované zaměření.

Podobná částečná nepřesnost a jistá zmatečnost je patrná i v autorčině vyjadřování. Na mnoha místech se opakuje, takže např. skutečnost, že se oběti šikany může stát kdokoliv, se dozvídáme v průběhu práce mnohokrát; na str. 11 nejdříve píše, že „existuje pět stádií šikany“, aby vzápětí napsala, že „Kolář ve své knize... uvádí pět stádií šikany“, a na konci odstavce poté, co popsala zmíněných pět stádií, opět píše, že „šikana ... se většinou vyvíjí po určitých stádiích“. Nutno dodat, že autorka je nepřesná už na titulní straně, neboť „Katedra psychologie“ na Teologické fakultě Jihočeské univerzity neexistuje.

Autorka čerpá z různých zdrojů, které většinou poctivě a pravidelně uvádí. Někdy se stává, že jednotlivé autory a jejich názory klade za sebe bez jasného vymezení mezi nimi. Proto např. se zde nachází dvojí kategorizace typů a rysů obětí šikany, jedna na str. 23 (podle Martínka), jiná na str. 24 (podle Kirbyové). Podobných příkladů lze najít více. Přesto práce se zdroji není bezproblémová. Může autorka vysvětlit, jak je možné, že v příloze VI. cituje doslova texty, které nijak jako citaci neoznačuje a u nichž neuvádí zdroj? Např. druhý odstavec se shoduje s textem ve výročních zprávách základní školy TGM v Poděbradech (srov. www.zstgmpodebrady.cz/.../vyrocni_zprava_zs_t-g-m-2012-2013.pdf); další část přílohy je velmi podobná (a věcně i terminologicky totožná) např. s textem Poradenských služeb na SŠPaS Pardubice (www.sspas.cz/poradenske-sluzby-skoly) aj. Z toho je patrné, že text přílohy nepochází od autorky, ale byl převzat či více či méně parafrázován z jiných zdrojů. U jiných příloh je zdroj uveden, proč není uveden zde? Jak autorka tuto skutečnost vysvětlí?

Způsob vyjadřování je většinou srozumitelný, počet překlepů či gramatických a pravopisných chyb je přijatelný. Jen na některých místech se autorka vyjadřuje nešťastně tak, že její věty nedávají smysl nebo mají smysl jiný, než zamýšlela. Co myslela „ubližováním, které je charakteristickým rysem promyšlenosti“ (str. 8)? V podkapitolách 1.3 a 1.4 hovoří o nepřímých a přímých známkách šikany, aby na str. 11 najednou hovořila o „přímé a nepřímé šikaně“. Na str. 16 říká, že „mezi další podskupinu mobbingu patří bossing“, přitom však dosud o žádných podskupinách mobbingu řeč nebyla (kromě toho by věta měla znít spíše „další podskupinou mobbingu je bossing“). Co tím má na mysli? Podobně se lze ptát, co chtěla říci

větou, že „prevencí se nemyslí pouze šikanování“ (str. 25) – snad to, že šikanování je jednou, ale nikoli jedinou formou prevence? Apod. Třeba dodat, že tyto nedostatky nejsou nikde na úkor pochopitelnosti textu, spíše komplikují jeho čtení a dokládají jisté obtíže autorky při přesném vyjadřování.

Tzv. „praktická“ část, tj. 6. kapitola práce, obsahuje popis a závěry dotazníkového šetření na dvou školách. Text je srozumitelný, výzkum byl proveden standardním (dobrým) způsobem. Otázkou je, proč autorka při vyhodnocování dat nepoužívá až na samý závěr údaje v procentech. Jestliže porovnává dvě školy s tak odlišným počtem respondentů (15 a 85), nutí tím čtenáře neustále počítat procentuální zastoupení respondentů, aby byly údaje zjištěné na obou školách porovnatelné. Nepodařilo se mi také porozumět některým závěrům či tvrzením v této části práce. Na str. 30 autorka píše, že „vyplnění dotazníků bylo pro žáky na obou ZŠ anonymní a dobrovolné“, ovšem vzápětí dodává, že „dotazník byl předán respondentům osobně, čímž byla zajištěna jejich 100% návratnost“. Je-li přítomnost autorky zajištěním 100% návratnosti dotazníků, nevím, kde zůstává svoboda žáka odmítnout se k tématu vyjádřit. Na str. 55 píše, že to, že žáci nemají zkušenost s tím, co lze považovat za šikanu, vyplývá ze skutečnosti, že nebyli schopni na poprvé vyplnit dotazník, neboť nerozuměli tomuto pojmu. Skutečnost, že nerozumím nějakému pojmu, neznamená, že nemám zkušenost s tím, co tento pojem označuje. Jaký je konečně smysl podkapitoly 6.9 s názvem „Diskuze“? Vyhodnocení dat z dotazníkového šetření bylo provedeno v podkapitole předchozí, závěr následuje. Je v 6.9 něco, co už nebylo nebo nebude řečeno? Autorka se opět opakuje.

Práce působí dojmem standardní, spíše dobré práce. Je zřejmé, že autorka má problémy s formulováním myšlenek a s utříděním shromážděného materiálu do souvislého, na sebe plynule navazujícího textu. Práce je standardním kompilátem (v neutrálním smyslu tohoto slova) z více zdrojů (především v první části) a standardně provedeným dotazníkovým průzkumem (druhá část). Na mnoha místech by bylo co zlepšovat, nicméně se jedná o poctivě napsanou práci. Jestliže autorka práce uspokojivě před komisí vysvětlí přítomnost neoznačených citací a parafrází v textu, navrhuji práci ohodnotit známkou „velmi dobře“.

9. května 2014